

[Erling Olsen]

omfang ude i, hvad man må kalde bundløs gæld.

Ved dette forslag vil der ske det, at de vil kunne få ombyttet deres bankkredit med en humankredit. Derved slipper de for yderligere rentetilskrivning, idet der foretages lønafkortning og dermed gives fradragsret for deres gældsafdrag, så de i realiteten får gælden halveret. De får i øvrigt lønafkortning i forhold til, hvad de kommer til at tjene, og der sættes en overgrænse på 10 år for den tid, hvori de skal lide under gældsafviklingen.

Derfor, og fordi dette gældssaneringsproblem trænger sig så hårdt på, mener vi, det er meget vigtigt, at dette beslutningsforslag vedtages.

Estrup (RV):

Det radikale venstre kan ikke støtte beslutningsforslaget. Vi finder, at en afgørende svaghed i forslaget er tankerne om en tilbagebetalingspligtig forskudsløn, altså indekset, lånefinansieret uddannelsesstøtte. Ikke fordi vi principielt har noget imod tilbagebetalingspligt, men fordi vi finder det urealistisk i forhold til den betalingsbyrde, som man pålægger færdiguddannede umiddelbart efter, at de har afsluttet deres studium. Betalingsbyrden kommer op i nogle procenter, som er alt for høje til, at det er realistisk.

Desuden har forslaget den svaghed, at tilbagebetalingsbyrden helt overvejende bæres af uddannelsessøgende inden for de videregående uddannelser. For disse er der adgang til uddannelsesløn de første to studieår og derefter alene tilbagebetalingspligtig forskudsløn. Langvarigt uddannede vil derfor også fremover kunne pådrage sig meget betydelige gældsbyrder, og det vil oven i købet være en indekset gældsbyrde. Derfor løser forslaget efter radikal opfattelse ikke problemerne for de langvarigt uddannede.

Men vi er enige i, at der må gøres noget for gældssaneringen for dem, der i øjeblikket har taget meget store statsgaranterede lån. På det punkt deler vi de intentioner, som forslagsstillerne har, og derfor finder det radikale venstre, at man nu snarest muligt bør gå i gang med en egentlig gældssanering.

Vi finder, at en gældssanering bør have to elementer. Dels må der tages fat på nedskrivning og afvikling af den studiegæld, som allerede er overtaget af Hypotekbanken, dels

må det sikres, at rentebyrden bliver mindre for dem, som i dag har statsgaranterede banklån. Når Hypotekbanken træder til og overtager studiegælden, er det typisk, fordi de færdiguddannede ingen mulighed har for at klare de løbende ydelser på lånene. Der er tale om bundløs gæld, og de pågældende ser ingen mulighed for nogen sinde at kunne leve en gældfri tilværelse. Det lammer selvfølgelig ethvert initiativ og indebærer sociale og psykologiske belastninger med ofte tragiske følger for tilværelsen efter studietiden.

Det er nødvendigt, at staten træder til her og forsøger at hjælpe de pågældende til en ny start, fuldstændig ligesom man har gjort det for andre gældstyngede erhvervsgrupper. I realiteten har staten jo allerede overtaget forpligtelsen den dag, statsgarantien bliver effektiv og Hypotekbanken overtager gælden. Hvorfor så trække pinen ud så længe, at man risikerer at invalidere de gældsramte som samfundsborgere for tid og evighed? Det drejer sig om mere end 30.000 personer, men selv om gælden samlet er på godt 1 mia kr., vil der ikke være tale om nogen reel ekstraudgift for statskassen ved en sådan afskrivning. Pengene er sandsynligvis allerede tabt.

Det er klart, at en afskrivning eller nedskrivning af gælden må ske individuelt. Der må anlægges et trangkriterium, således at man sikrer sig, at det er uddannede uden mulighed for at afvikle gælden, der hjælpes. Gældssaneringen må ikke føre til en urimelig forskelsbehandling af den store gruppe, som møjsommeligt år efter år selv har slidt med at nedbringe studiegælden.

Sideløbende med denne egentlige gældssanering må vilkårene for de statsgaranterede lån forbedres, således som vi tidligere har foreslået det fra radikal side. Enten må staten, dvs. bl.a. undervisningsministeren, forhandle sig frem til en statsaftale med banker og sparekasser, som indebærer lavere rentesatser end i dag, eller også må staten selv overtage långivningen, således at lånene fremskaffes på de bedst mulige vilkår, som staten kan opnå som låntager.

Efter disse retningslinjer vil det radikale venstre gerne opfordre regeringen til at udarbejde et forslag i løbet af sommeren, således at det kan vedtages umiddelbart efter folketingets åbning i efteråret.